

CZY WIESZ, ŻE?

Data publikacji 19.02.2021

Czy wiesz, że wiele zachowań nagannych społecznie uregulowano w Kodeksie wykroczeń? Cześć XIII.

W ramach Projektu „Czy wiesz, że?“, często Państwo zadajcie pytania o kwestie odpowiedzialności za tzw. drobne czyny, mniej dolegliwie społecznie. Czy są one jednak mniej dokuczliwe w naszym codziennym życiu?

W dniu dzisiejszym kontynuujemy dla Państwa cykl informacji na temat funkcjonowania w polskim systemie prawnym, Kodeksu wykroczeń. W kolejnych edycjach będziemy dalej zgłębiać ten przepis prawa, który jest bardzo często stosowany w działaniach Policji.

Przypominamy: „Nieznajomość prawa szkodzi”. Nawet jeżeli osoba nie wiedziała, że dane zachowanie może skończyć się odpowiedzialnością za popełnienie wykroczenia, to może ją spotkać odpowiedzialność. Ważne jednak, by czyn był zabroniony przez prawo oraz by był uznany za społecznie szkodliwy. Obie te przesłanki muszą być spełnione łącznie.

W dniu dzisiejszym otwieramy dla Państwa cykl dotyczący prezentacji niektórych wykroczeń zapisanych w Kodeksie wykroczeń.

Ważne: Powtarzana od wielu edycji fraza „nieznajomość praw szkodzi”, często właśnie w kontekście wykroczeń nabiera szczególnego znaczenia. Zdarza się, że policjant słyszy od osób, które dopuściły się wykroczenia ... „nawet nie wiedziałem, że to zabronione ...”.

Informacyjnie: Wykroczenia opisane zostały w Kodeksie wykroczeń - w części szczególnej i zaczynają się od art. 49.

W dniu dzisiejszym omówimy dla Państwa wykroczenie, o którym się mówi, że ma charakter blankietowy - dotyczy naruszeń przepisów określonych poza Kodeksem wykroczeń.

Treść przepisu, czyli tak zwane ustawowe znamiona wykroczenia:

Art. 54 k.w.: „*kto wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu w miejscach publicznych, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany*”.

Istota przepisu: Przepis art. 54 K.w. ma charakter blankietowy, tj. sam nie określa znamion czynu zabronionego zachowania, lecz odsyła do innych przepisów, które regulują zasady i sposób zachowania w miejscach publicznych. Omawiany przepis zawiera sankcję jedynie w stosunku do naruszeń przepisów porządkowych wydanych z upoważnienia ustawowego. Dla bytu odpowiedzialności muszą być więc spełnione dwa warunki:

przepisy porządkowe zostały wydane z upoważnienia ustawy,
nie zawierają sankcji (kar) za ich naruszenie.

Przepisy represyjne o charakterze blankietu zupełnego (jak w przypadku art. 54 K.w.) są dopuszczalne tylko wówczas, gdy ustawa przewiduje kary o stosunkowo niewielkim stopniu dolegliwości.

Warto wiedzieć: Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 8 lipca 2003 r., sygn. P 10/02, OTK-A 6/2003, poz. 62, orzekł, że art. 54 K.w. w zakresie, w jakim przewiduje wymierzenie kary grzywny za naruszenie przepisów

porządkowych, stanowionych przez organy stanowiące samorządu terytorialnego, jest zgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie w uzasadnieniu wyroku Trybunał stwierdził, że zasada wyłączności ustawy w sferze prawa represyjnego wyznacza pewne nieprzekraczalne granice w zakresie posługiwania się odesłaniami o charakterze dynamicznym do aktów podstawowych.

Ważne: Przepisy represyjne o charakterze blankietu zupełnego są dopuszczalne tylko wówczas, gdy ustawa przewiduje kary o stosunkowo niewielkim stopniu dolegliwości. Obowiązująca Konstytucja wyklucza bowiem stanowienie przepisów represyjnych o charakterze blankietowym zupełnym, jeżeli kary przewidziane za ich naruszenie byłyby bardziej dolegliwe. Dotyczy to w szczególności kary grzywny o większej wysokości oraz wszelkich kar związanych z ograniczeniem wolności osobistej. Po drugie, posługiwanie się techniką blankietu zupełnego jest dopuszczalne, gdy ustawa odsyła do przepisów ustanowionych przez organy posiadające demokratyczną legitymację opartą na powszechnych i bezpośrednich wyborach, a taką legitymację posiadają np. organy stanowiące samorządu terytorialnego.

Ważne: To wykroczenie można popełnić z winy umyślnej i nieumyślnej.

Jak wynika ze zwrotu „wydanym z upoważnienia ustawy” sankcją objęte są jedynie normy zawarte w rozporządzeniach lub aktach prawa miejscowego, gdyż tylko te akty wydawane są na podstawie ustaw. Jeśli zatem zakazy lub nakazy wynikają z innych aktów normatywnych np. zarządzeń ministrów, uchwał Rady Ministrów i sprawca narusza te zakazy i nakazy to nie podlega sankcji z art. 54 k.w.

Ważne: Upoważnienie to zostało przyznane wszystkim organom samorządowym. W zakresie nieuregulowanym w przepisach powszechnie obowiązujących wojewoda może wydawać rozporządzenia porządkowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia oraz do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Inne organy państwa również mogą wydawać przepisy porządkowe, pod warunkiem, że ich uprawnienia wynikają z upoważnienia ustawowego.

Ważne: Warto tutaj zwrócić uwagę, iż przy tworzeniu przepisów porządkowych rada gminy nie może wkraczać w obszary uregulowane przez akty wyższego rzędu, np. ustawę. Jako przykład można podać sytuację związaną z określeniem dodatkowych miejsc na terenie gminy, gdzie zakazuje się spożywania alkoholu (wyr. NSA z dnia 25 listopada 1994 r., SA/Wr 1954/94 (Wokanda 1995, nr 5, poz. 31).

Ważne: Sankcja z art. 54 k.w. nie obejmuje zachowań w miejscach niepublicznych, jak również norm zachowania w miejscach publicznych wynikających z ustaw, gdyż dyspozycja art. 54 k.w. obejmuje tylko przepisy wydane z upoważnienia ustawy, a nie samej ustawy. Nie stosuje się go również w przypadku, gdy przepisy porządkowe mają określoną sankcję za ich naruszenie - „przepisy porządkowe wydane na podstawie ustawowego upoważnienia nie mogą określać sankcji za ich naruszenie”.

Przykład wykroczenia: Sprawcą będzie osoba w stanie nietrzeźwości, która przebywa na terenie boiska sportowego „Orlik”, na terenie którego zgodnie z regulaminem, obowiązującym na podstawie uchwały właściwej miejscowo rady gminy, przebywanie osobie w takim stanie jest zabronione jako wykroczenie.

Przypominamy: Za naruszenie art. 54 k.w. grozi grzywna do 500 zł.

Jeżeli uważasz, że w danych okolicznościach mandat jest niezasadny z powodu odmiennej oceny faktycznej danego zdarzenia lub np. z powodu Twoich wątpliwości natury prawnej, to masz prawo odmówić przyjęcia mandatu. W takiej sytuacji funkcjonariusz Policji sporządzi i prześle do sądu wnioski o ukaranie. O zasadności (celowości) nałożenia grzywny i jej wysokości będzie już decydował niezawisły Sąd.

Uwaga: Warto także pamiętać o tym, że jeżeli najpierw przyjmujemy mandat od policjanta, a dopiero następnie będziemy chcieli go kwestionować w sądzie, to szanse „wygrania” sprawy będą mniejsze.

[Link do treści kodeksu wykroczeń ►](#)

Wykorzystano opracowanie dydaktyczne: H. Bartecki, R. Błoch, Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, SP Katowice 2013 r.

O projekcie informacyjno-edukacyjnym ["Czy wiesz, że?"](#)

Zachęcamy do nadsyłania własnych pytań z obszaru działań Policji do lidera Projektu - młodszego inspektora Krzysztofa Łaskiewicza, Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka na adres: krzysztof.laskiewicz@policja.gov.pl